

det forudsætter jeg — dersom der er nogen Glæde hos ham ved hans Gjerning, dersom der er nogen Æver og Interesse hos ham for hans Virksomhed, maa han da ikke føle sig i høieste Grad smerteligt berørt ved, at en saadan Apostel ned sætter sig, samler nogle af Menigheden om sig, frenkaldet al mulig Bevægelse, der kan være gavnlig for den Interesse, som han omfatter, bringer andre Menighedsmedlemmer, der ikke høre med til denne Kreds, i en forunderlig Bevægelse, uagtet Mangfoldige af dem slet ikke engang vide, hvortil den sigter? Hvorledes er det muligt, at Kirkens kaldede Sognepræst med et nogenlunde roligt Blik kan see derpaa? Lad os tale om disse Forhold, som de ere; lad os huske paa, at de almindelige menneskelige Vilkaar gjøre sig gjældende i alle menneskelige Forhold; det kan umuligt være til nogen Betsignelse for Kirken, det kan umuligt være til Betsignelse for Menighederne, at noget Saadant finder Sted. Jeg har den Overthning, at dersom denne Sag forelaa til Menighedernes Afstemning rundt omkring i Landet, og det var dem klart, hvortil dette Forslag sigter, og hvortil det vil lede, vilde de stemme derimod. Forslaget vil lede til en almindelig Præstefrihed, som er Symbolet for en Anstuelse, som maa siges at have en høj Grad af Tilbøielighed til at isolere sig; det vil lede til at stæffe den Anstuelse Indgang, at det skal ligge i Præsternes Magt at udvise alle dem af Menighederne og Kirkerne og af deres Sjølesorg, som de ikke hove Lyft til at have at bestille med; det vil lede til et formeligt Anarki, og det vil i Virkeligheden være en komplet Opgivelse af den Tanke, at Præsten, ogsaa som Embedsmand, er tilstede i Menigheden for at være dens Tjener. Det er min Overthning, at den saakaldte kirkelige Anstuelse, som unægtelig har udviklet megen Æver og Dhytighed i de kirkelige Forhold, og om hvilken jeg aldeles ikke skal sige noget Nedsættende, og som jeg skal indrømme tæller mange høitbegavede Mænd, har en vis Lyft til at isolere sig, til at samles med sin Kreds, og ikke at have Noget med dem at gjøre, som ikke have erklæret sig for Tilhængere af samme, og man vil ved dette Lovforslag berede en Wei for denne Anstuelse, som er uretsfærdig

imod de Anstuelser, som ogsaa staae paa Folketirkens Grund, men som ikke have sluttet sig til denne i mange Retninger ifolerende Anstuelse. Det er ganske vist, at den saakaldte kirkelige Anstuelse, og Tilhængerne af denne, have en Evne til at være folkelige, som jeg i høieste Grad paaaffjønner. Den har derved den Fortjeneste, som jeg ikke skal forbigaae udtryffeligt at fremhæve, at den ved sit Exempel maa lære alle dem, som ikke have Greb paa at tage ogsaa den kirkelige Underviisning og kirkelige Lære paa en forstaaelig og folkelig Maade, hvilken Wei der i saa Henseende skal gaaes; den har den Fortjeneste, at den hjælper alle dem, som ikke bekjende sig til den kirkelige Anstuelse, til at begribe dette Vigtige, at de, som ere bestilte til Lærere, skulle gaae omkring i Befolkningen og lære dens aandelige Krav at kjende og søge at komme den imøde paa kristelig Wiis. Alt dette skal jeg erkjende, men jeg paaftaaer, at Lovforslaget bevæger sig paa Isolationens Grund, paa den Grund, hvor man vil afslutte sig og ophøre med at lade Præsten være Sognets og Menighedens Tjener, og paa den Maade vil han efterhaanden blive Sognets og Menighedens Herre.

Naar jeg efter disse almindelige Udtalelser nu kaster et Blik paa Lovforslagets formelle Side, finder jeg saamange forunderlige Ting deri, at jeg har Nød med at indskrænke mig til det Allernødvendigste, for ikke at hensefalde til en maaskee ubillig Kritik af det foreliggende Forslag. Er det ikke forunderligt, at der i § 1 staaer, at vedkommende Kandidat, som ønsker Præstevieslen, kan henvende sig til hvilken Biskop han vil, og at det, som denne væsentligt skal undersøge, er, om Kandidaten er fri for Værnepligt, eller dog ansat i Forstærkningen. Det er det første Spørgsmaal, som Biskoppen skal stille til den Kandidat, som kommer til ham og har Lyft til Præstevieslen for at komme ind i den kirkelige Gjerning, thi det er særligt udhævet i § 1, at han skal paa see denne Betingelses Tilstedeværelse. Jeg veed nu ikke, om dette Spørgsmaal er saa overordentligt vigtigt; jeg kunde godt tænke mig det muligt, at en ordineret Mand stod i Forstærkningen og blev indkaldt, og vilde man da ogsaa frie ham for at tjene som Kombattant, kunde han ansættes som Feltpræst eller Sygevogter.